

Ås kommune
Miljø, mangfold og muligheter

Målsettinger for hjorteviltbestandene i Ås

2021-2025

Innhold

Innledning	3
Målsettinger for hjorteviltbestandene i Ås kommune 2021-2025.....	4
Hovedmål	4
Delmål	4
Forvaltning	5
Elg	5
Rådyr	7
Trafikk	9
Hjort.....	10

Ås kommune

Miljø, mangfold og muligheter

Innledning

Kommunen skal i henhold til forskrift om forvaltning av hjortevilt §3 vedta målsettinger for utviklingen av bestandene av elg, hjort og rådyr der det er åpnet for jakt på artene. Formålet med målsettingene er å gi et rammeverk for hjorteviltforvaltningen i kommunen. Målene skal ta hensyn til beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk samt omfanget av viltulykker på vei.

Hovedutvalg for teknikk og miljø vedtok i møte 19.05.2015, sak 14/02229, målsettinger for utviklingen av elg- og rådyrbestanden i Ås kommune 2015-2020. De nye målsettingene for perioden 2021-2025 bygger på de tidligere men fremstilles her i et mer helhetlig dokument.

Målsettinger for hjorteviltbestandene i Ås kommune 2021-2025 er vedtatt den 06.10.2020 i Hovedutvalg for næring og miljø.

Først presenteres målsettinger for hjorteviltbestandene i Ås kommune 2021-2025. Videre tar dokumentet for seg organisering og forvaltning av hjorteviltbestandene i Ås kommune i dag, og omtale noen utfordringer knyttet til dette. Til slutt presenteres status for bestandene.

Målsettinger for hjorteviltbestandene i Ås kommune 2021-2025

Hovedmål

Ås kommune skal ha friske hjorteviltstammer, som forvaltes gjennom human jakt på en slik måte at konflikt med trafikken og jord- og skogbruksnæringene minimeres.

Delmål

- Hjorteviltbestandene i Ås kommune skal ha god produksjon og kondisjon i balanse med beitegrunnet.
  - Slaktevekt for 1,5 års elg over 145 kg
  - For elg skal observert ku per okse (sett-elg) ikke overstige 2 gjennomsnittlig
  - Slaktevekt voksne rådyr over 13 kg
- Elgforvaltningen skal baseres på bestandsplan, helst for et større område enn Ås kommune.
- Ås kommune skal jobbe for større og færre rådyrvald.
- Hjortestammen i Ås bør kartlegges.
- I snørike vintre innføres, av hensyn særlig til rådyrene, ekstraordinær båndtvang for hund.
- Tiltak for å minimere viltpåkjørsler vurderes i samarbeid med veimyndighetene, jaktrettshaverne og nabokommunene.
- Innsats og tiltak i ettersøk av skadet vilt bør styrkes.
- Ved utbyggings- og reguleringsplaner skal hensynet til hjorteviltets trekk- og passasjemuligheter vektlegges slik at viktige trekkveier ikke stenges.
- Fortsatt og utvidet samarbeid med nabokommunene om hjorteviltforvaltningen.

Forvaltning

Forvaltningen er på et vis organisert nedenfra og opp. Det er grunneiernes jaktrettigheter som er det viktigste verktøyet i all hjorteviltforvaltning. Kommunens oppgave er å sikre rammer for en forvaltning som ivaretar de ulike samfunnsinteressene som kan påvirkes av hjorteviltforvaltningen. Derfor skal det utarbeides overordnede målsettinger for hjorteviltforvaltningen i kommunen. Politisk styring av minsteareal og målsettinger setter de ytre rammene for den grunneierbaserte hjorteviltforvaltningen.

Elgvaldet i Ås kommune har valgt å samarbeide med omkringliggende vald og danne et bestandsplanområde (Follo elgregion). Follo elgregion har utarbeidet en bestandsplan for sitt området som de har fått godkjent av de samarbeidende kommunene (Ås, Vestby, Nordre Follo, Frogn og Nesodden). Her presenteres grunneiernes målsettinger og avskytningsplan for perioden planen gjelder.

Det er 67 rådyrvald i Ås kommune og ingen av disse har stort nok areal for å søke om kvotefri jakt med avskytningsplan. Dette byr på utfordringer knyttet til bla. rapportering og avskyting.

Jaktresultater skal rapporteres til kommunen av valdansvarlig 14 dager etter endt jakt. Det vil for hjortevilt normalt være senest 6. januar. For elg går denne rapporteringen elektronisk fra valdet og/eller bestandsplanområdet. Elektronisk rapportering gjøres til Hjorteviltregisteret. Her rapporterer jegerne også viktige bestandsdata som vekt og observasjoner (sett elg/hjort). Disse dataene er viktige og brukes aktivt av forvaltningen i overvåkning av hjorteviltstammene. Det er nå åpnet for elektronisk rapportering også for kommunes rådyrvald, og dette brukes i økende grad av de større valdene.

Det er blant rådyrvaldene en del små vald som jakter sjeldent og her blir den årlige rapporteringen ofte mangelfull (ca. 50 % ved fristen). Det skal rapporteres uavhengig av om man har jaktet og felt dyr, alle som får fellingstillatelse skal rapporterer fellingsresultat.

Elg

Det er åpnet for jakt på elg i Ås kommune gjennom gjeldene forskrift om jakt etter elg mv. Oslo og Akershus (2001). Elgjakt er organisert i jaktlag som hører

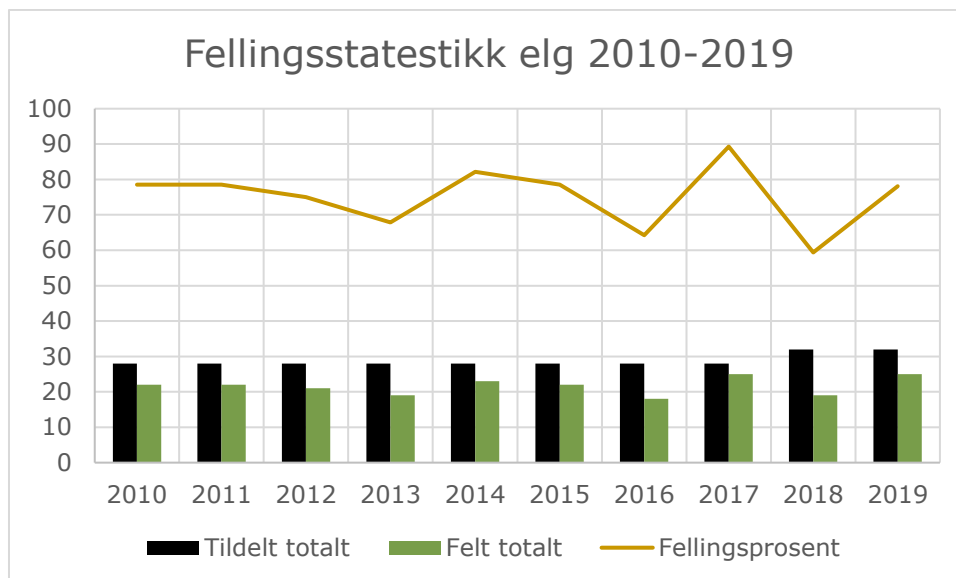

Ås kommune

Miljø, mangfold og muligheter

til et vald, som er den juridiske enheten kommunen forholder seg til. I Ås har vi 5 jaktfelt som alle er tilknyttet Ås elgvald.

Det har de siste 10 årene vært tildelt fellingstillatelse for 28-32 elg per år i Ås kommune. Det er felt mellom 18-25 dyr som tilsvarer en fellingsprosent mellom 64- 89% (Figur 1).

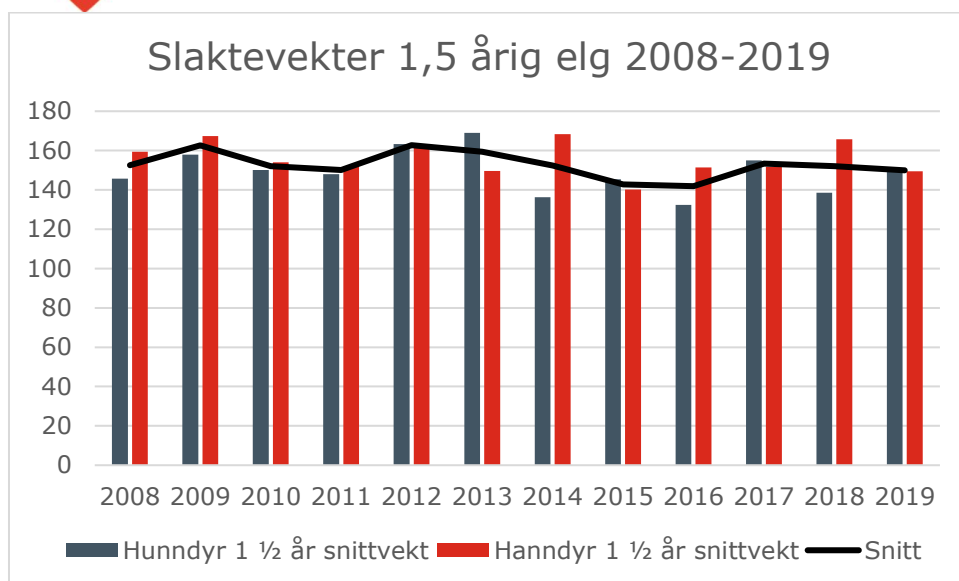

Figur 1:Fellingsstatistikk elg 2010-2019, Ås kommune

Vi anser dette som et godt bestandsnivå for Ås kommune. I denne vurderingen brukes bestandsverdier som for eksempel slaktevekt, ku-okse forhold og antall kalver per ku. Dette er dataene samlet av jegere (Hjorteviltregisteret).

De siste 10 årene har slaktevekt på 1,5 åring elg ligget mellom 140-160 kg, med et snitt på 153 kg (Figur 2). Dette er å anse gode vekter og tyder på en bestand med god kondisjon (form). Små svingninger i slaktevekt er et tegn på at beitetilgangen er jevn og at beitegrunnet ikke overbeites.

Figur 2: Slaktevekter 1,5 årig elg 2008-2019, Ås kommune

En annen viktig indikator på en stabil elgbestand er kjønnsfordelingen i bestanden. Det er normalt anbefalt med et ku-okseforhold på 1,5 eller høyere. Det betyr 1,5 ku per okse. I de tidligere målsettingene har vi hatt et mål om mer enn 2 kuer per okse. Dette kan slå uheldig ut på den genetiske variasjonen og rekrutteringen av større okser. Det er fremover ønskelig med forvaltning som gir ku:okse-forhold på 1,5 eller høyere.

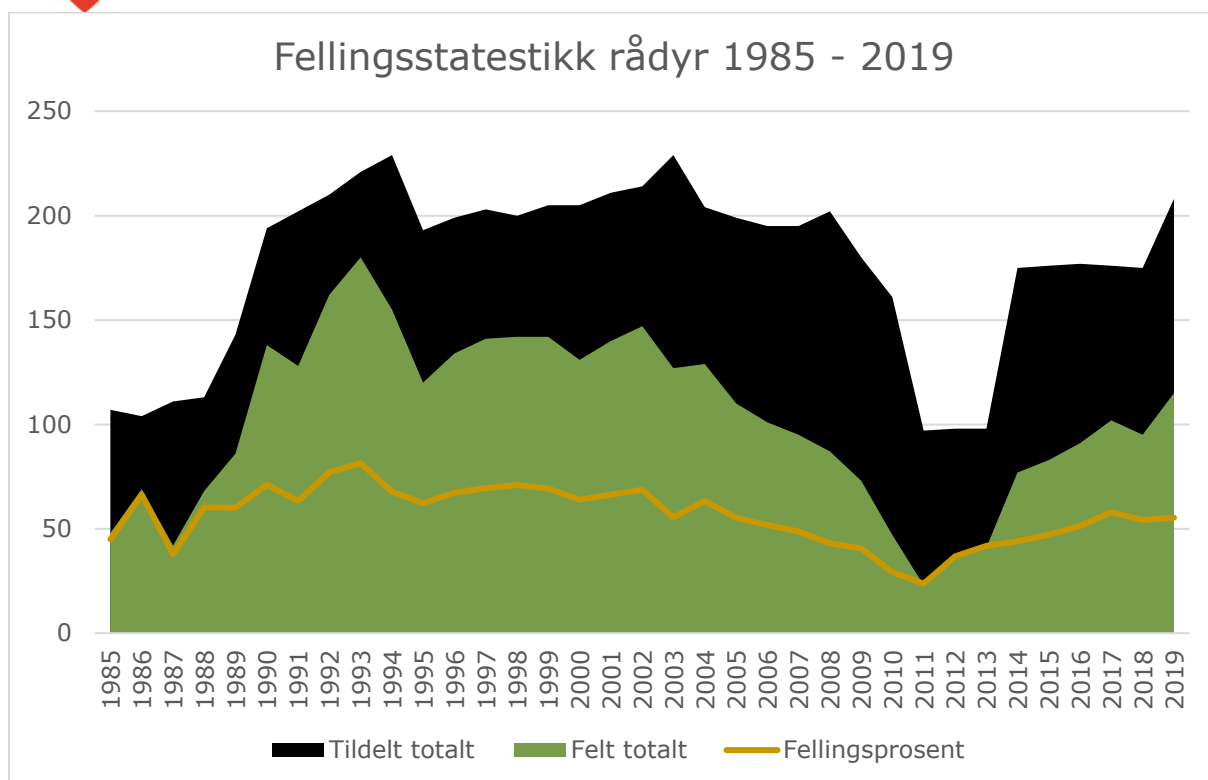
Rådyr

Rådyrjakt er organisert i mindre vald og det er i Ås 67 rådyrvald (mai 2020). Det er etter forskrift om jakt etter elg mv. Oslo og Akershus (2001) åpnet for rådyrjakt i Ås kommune. Minstearealet for etablering av vald er satt til 300 daa, det vil si at et gyldig rådyrvald må ha en størrelse på minst 300 daa.

På grunn av den fragmenterte forvaltningen med mange vald varierer avskytingen på rådyr mye mellom vald og år. Rådyr er også en art som er mer påvirket av blant annet snømengde og smårovviltbestand enn elg.

De siste 10 årene er det felt mellom 23 og 115 rådyr i Ås kommune. Felingsprosenten har økt fra ca. 25 % til ca. 50 %. Det kan være flere årsaker til en slik utvikling. Det viktigste er at i 2010-2012 var rådyrbestanden lav, men de siste 4-5 årene har bestanden økt kraftig (Figur 3).

Figur 3: Fellingsstatistikk rådyr 1985-2019, Ås kommune

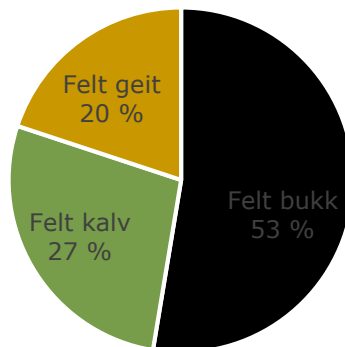
I Ås kommune er avskytingen på rådyr svært skjevt fordelt. Det skytes omtrent 50 % voksen bukk hvert år (Figur 4). Dette kan gi uheldige effekter på genetik og bestandssammensetning over tid. En mer enhetlig forvaltning og større vald vil kunne redusere denne effekten. Med mange små vald skyter alle det dyret de tenker det er minst skade å ta ut (voksen bukk) og dermed blir avskytingen lav på geiter. Dette kan igjen gi et potensial for en sterk vekst i bestanden i gode perioder. Det er ønskelig å ha en mer stabil rådyrbestand og å regulere bestandsstørrelsen i større grad gjennom ordinær jakt. I dette arbeidet er større vald og samarbeid viktig.

Fordeling felt rådyr i perioden 2009-2019

Figur 4: Fordeling av felte rådyr 2009-2019, Ås kommune

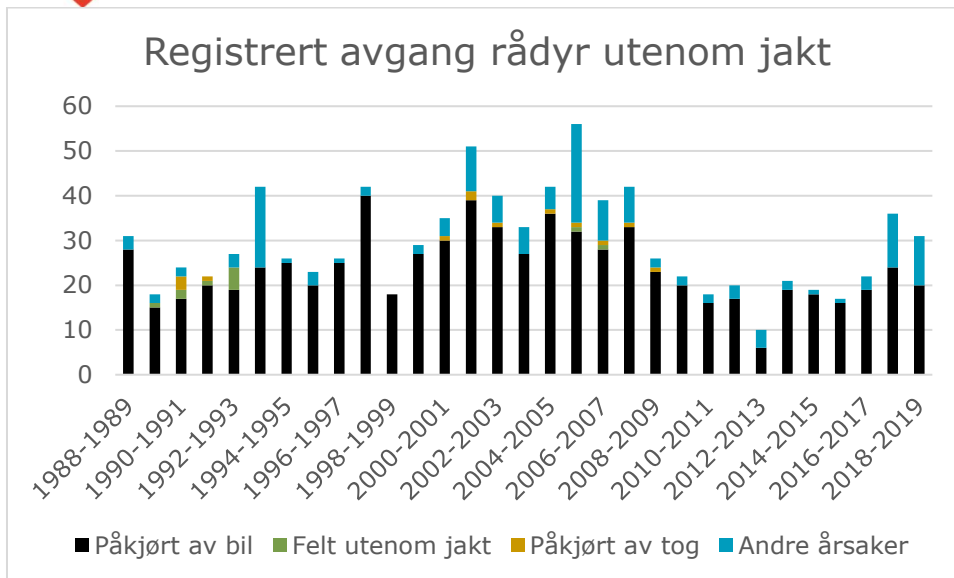
For rådyr registreres ikke de samme bestandsindikatorene som for elg, men det registreres noen slaktevekter, fra de jegerne som leverer digitalt. De siste årene har slaktevekta for voksne dyr ligget mellom 14-16,5 kg. Sammen med observasjonene og antallet døde dyr som oppdages på våren får vi en indikasjon på at det er god kondisjon i bestanden. De siste vintrene har det vært observert større flokker rådyr, 10- 15 stk, på jorder med høstkorn dette kan tyde på at bestanden er stor i forhold til vinterbeite (begrensende faktor).

Trafikk

Trafikk ulykker hvor vilt er involvert dreier seg i hovedsak om rådyr og grevling, samt noen elg. De siste 5 årene er ca. 20 rådyr omkommet i møte med bil eller avlivet etter påkjørsel hvert år (Figur 5). Dette er ca. 20 % av jaktuttaket i samme periode. Mellom 1-2 elg drepes årlig av påkjørsel i Ås, det er ca. 8 % av jaktuttaket.

I tillegg til trafikkdrepte rådyr er det mange påkjørsler hvor dyret rømmer fra stedet og vi ikke klarer å finne de igjen ved ettersøk. Disse dyrene kan være friske eller ha større skader, dette er vanskelig å avgjøre. Slike hendelser er det 15-20 stykker av årlig og det kan gjelde opp til 50 % av de påkjørte dyrene. Tett rådyrbestand gir flere påkjørsler, så en kontrollert bestand er et effektivt trafikksikringstiltak.

Figur 5: Registrert avgang utenom jakt, Ås kommune 1988-2019

Hjort

Det er i Ås kommune ikke åpnet for jakt på hjort. Det er de siste årene observert flere dyr i søndre Kroer. I nabokommunen Indre Østfold er det åpnet for jakt på hjort, men bestanden varierer geografisk og de vektlegger fortsatt kartlegging.

Det er ikke krav om målsetning for arter det ikke er åpnet for jakt på men det bør være et mål å følge med på utviklingen og gjøre en vurdering av om det skal åpnes for jakt i løpet av perioden. Det er viktig at jegere på elgjakt fører setthjort-skjema ved observasjoner så kommunes forvaltning får konkrete data.

